

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากร
เทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
AN APPLICATION OF IV IDDHIPĀDA FOR PERFORMANCE OF
HUMAN RESOURCE AT SAINAMKHAM MUNICIPAL DISTRICT
MAECHAN DISTRICT, CHIANGRAI PROVINCE

พระเอกชัย วิชโย (ศรีวิชัย)*

Phra Aekachai Wichayo (Seewichai)

พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, ดร., ดร.ธาดา เจริญกุล**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ๒) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ตามความคิดเห็นของประชาชน และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในเขตเทศบาลตำบลสายน้ำคำ จำนวน ๕,๕๗๘ คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๗๓ คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายลักษณะของข้อมูลทั่วไป และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ในส่วนของคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นทำการ

* นิสิตปริญญาโท รหัสนิสิต ๕๗๐๘๔๐๕๐๓๙ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

** อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์

วิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน ๗ รูป/คน ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาด้วยวิธีพรรณนาเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ มีระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = ๓.๘๗$)

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ด้วยการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้ต่อเดือน และอาชีพ พบว่า บุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ ที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และรายได้ต่อเดือน มีระดับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม หาแนวทางการแก้ไข ปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมา เป็นส่วนน้อย ข้อเสนอแนะ เทศบาลตำบลสายน้ำคำ ควรเปิดโอกาส ให้ประชาชนมีส่วนร่วม หาแนวทางการแก้ไข ปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมา

๔. ผลจากการสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ต้องมีการวางแผน ทำประชาพิจารณ์ ลงมือทำ และตรวจสอบงานโดยมีประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน จึงจะเกิดความสบายใจกับประชาชนแล้วความพึงพอใจในการปฏิบัติงานก็จะตามมา, การทำงานที่ปฏิบัติอยู่นั้นให้มีความรวดเร็วในการทำงาน ด้วยความขยันหมั่นเพียร, การทำงานทุกอย่างด้วยความเอาใจใส่ ต้องทำด้วยความตั้งใจ และปรารถนาดีต่อประชาชน, มีการช่วยกันคิดในแต่ละฝ่ายทั้งเทศบาลประชาชนหาเหตุผล และเมื่อลงมือปฏิบัติอาจมีปัญหากเกิดขึ้นบ้าง ต้องมาร่วมด้วยช่วยกันตรวจสอบในสิ่งที่ทำว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของเทศบาลที่จะมอบให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

คำสำคัญ: การประยุกต์, หลักอิทธิบาท ๔

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study an application of IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province. 2) to compare an application of IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province by personal factor. 3) to study the problem, obstacle, and the suggestion IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham

Municipal District Maechan District, Chiangrai Province by personal factor. 4) to study the development guidelines IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province by personal factor.

The methodology was Mixed Methods Research. The population were 5,578 people who live in Sainamkham Municipality area, by using sample group hypothesis of Taro Yamane, 373 people. The data were collected by questionnaire and the data analysis was done with Social Science SPSS. The statistics were used values of frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis test with T-test, F-test, one way ANOVA and differentiates the dual average with Least Significant Difference: LSD. In the part of opened and close questionnaire to show the problem, obstacle, and suggestion the researcher was manage the group according to issue of open – end. Then, they were analyzed by frequency and in-depth-interview collecting data from 7 people the researcher will gather data on the essence of the in-depth-interview and then by content analyzed by descriptive interpretation.

The results of the research was Found ;

1) The application level of IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province. Found that subjects human resources at Sainamkham Municipality, Maechan District, Chiangrai Province, had application of the IV Iddhipada for performance average were high level. ($\bar{X}$ = 3.87)

2) The Comparison of results for an application of IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province. was hypothesis tested by analyzing in aspects of individual factors consist of gender, age, educational background, monthly income and occupation, it is found that Sainamkham Municipality people were sex, age, educational background, and monthly income no significant different. While difference occupation, performance efficiency were statistically positive related at 0.01 level of significance. which is accepted the hypothesis.

3) The problem, obstacle, and suggestion IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province. Found that few people have public participated to find solutions in the past. Suggestion, should give chance in public participation.

4) The development guidelines IV Iddhipada for performance of human resource at Sainamkham Municipal District Maechan District, Chiangrai Province, Found that should be plann, public hearing, doing and investigation all step by the public participation, for contentment with the public. should be quickly work with

perseverance, should attend with job, desire with people, Each party in the municipality and people have to find reasons, doing for helping ,determine what to do as the true purpose of a municipality to grant benefits of people.

Keywords: Application, Iddhipāda IV For

๑. บทนำ

การปฏิบัติงานของเทศบาลสายน้ำคำตามที่ นายสุคำ เดชอุป นายกเทศมนตรีตำบลสายน้ำคำ ได้แถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลตำบลสายน้ำคำ เมื่อวันที่ ๔ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ว่าจะปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับทุกภาคส่วนอย่างเต็มกำลังความสามารถ ประหยัด คุ่มค่า ซื่อสัตย์ โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด^๑ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยทั่วไปมักจะพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนและคณะกรรมการชุมชนมักจะออกมาในรูปของการถูกชักชวนให้ร่วมมือกับทางราชการในการช่วยทำ ช่วยออกแรง ช่วยมาร่วมประชุมและให้ข้อมูลต่างๆ แต่พอถึงขั้นจะตัดสินใจดำเนินการโครงการและใช้งบประมาณเพื่อกระทำการในกิจกรรม โดยส่วนมากมักจะตกอยู่ในอำนาจของข้าราชการเป็นส่วนใหญ่^๒ และเทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม เป็นส่วนน้อย ทำให้ประชาชนไม่รู้จักการเคลื่อนไหวทางการเงินเพื่อร้องขอของงบประมาณพัฒนาชุมชน

ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนากล่าวไว้ว่าผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “อิทธิบาท” ซึ่งหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วยหลักธรรม ๔ ประการ ถือเป็นคำสอนที่มุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานอยู่บนรากฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ เป็นหลักคำสอนที่เน้นความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานงาน ความหมายอีกนัยหนึ่งของหลักอิทธิบาท ๔ คือ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ประกอบด้วย ๑) ฉันทะ ความพอใจ คือต้องการที่จะทำ ไฟใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไป ๒) วิริยะ ความเพียร คือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย ๓) จิตตะ ความคิดมุ่งมั่น คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตผูกใจไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลือนลอย อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ ๔) วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือทบทวน คือหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุง หาก

^๑ เทศบาลตำบลสายน้ำคำ, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sainamkham.com/index.php> [๑๔ กันยายน ๒๕๕๘].

^๒ โกวิท วัฒนงาม, “ความอ่อนแอขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, วารสารพัฒนาชุมชน, ปีที่ ๓๗ (ตุลาคม ๒๕๔๑) : ๖๒.

นำคำสอนของหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานก็จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน^๓

ดังนั้นจากกรณีดังกล่าวการนำหลักอิทธิบาท ๔ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย คือแรงจูงใจให้ผู้วิจัยทำการศึกษากการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของบุคลากรและการพัฒนางานของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ตามความคิดเห็นของประชาชน

๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย” ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ก. เชิงปริมาณ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

๒) ผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุญาตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เพื่อเก็บข้อมูลจากเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๐.

๓) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสายน้ำ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย จำนวน ๓๗๓ คน ซึ่งในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ข. เชิงคุณภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอบหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็นครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๕) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๗ รูป/คน

๔. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย"

๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๒๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๙ มีอายุมากกว่า ๕๐ ปี ขึ้นไป จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน ๑๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ มีรายได้ระหว่าง ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒ และมีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน ๑๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖

๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = ๓.๘๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๓ แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอริยบท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

จากการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักอริยบท ๔ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านฉันทะ พบว่า ในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านฉันทะของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ ประชาชนมีความคาดหวังในการปฏิบัติงานไว้สูงในการทำงานของเทศบาล เพราะฉะนั้นแล้ว บางอย่างที่ทำอาจจะกระทบจิตใจของประชาชนได้ ซึ่งต้องมีการวางแผน ทำประชาสัมพันธ์ ลงมือทำ และตรวจสอบงานโดยมีประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน จึงจะเกิดความสบายใจกับประชาชนแล้ว ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานก็จะตามมา

๒. ด้านวิริยะ พบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้ หลักอริยบท ๔ ด้านวิริยะ ของบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำ คือ การทำงานที่ปฏิบัติอยู่นั้นให้มีความรวดเร็วในการทำงานแต่ละครั้ง ไม่ส่งผลกระทบต่อการค้าเงินชีวิตประจำวันของประชาชน และถ้าบุคลากรเทศบาลตำบลสายน้ำคำได้มีจิตใจเป็นสาธารณะ ประกอบกับการทำงานในหน้าที่ของตนเองได้รวมเร็วขึ้น ประชาชนจะรู้สึกถึงความมีวิริยะ ความขยันหมั่นเพียรของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ

๓. ด้านจิตตะ พบว่า การทำงานทุกอย่างถ้าทำด้วยใจ หรือด้วยความเอาใจใส่ในการทำงาน งานที่กระทำนั้นใช่ว่าจะได้แค่ความสำเร็จเท่านั้น เมื่อเราทำงานด้วยใจแล้วบุคลากรผู้ปฏิบัติงานนั้นก็จะได้ใจของประชาชนไปด้วย เพราะฉะนั้นแล้วการทำงานต้องทำด้วยความตั้งใจและปรารถนาดีต่อประชาชน เมื่อทำอย่างนี้แล้วก็จะทำให้ประชาชนรักและเชื่อใจเทศบาลในการทำงานทุกอย่างที่เทศบาลได้กระทำ

๔. ด้านวิมังสา พบว่า ด้านวิมังสาของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ เกิดขึ้นได้จากการวางแผนก่อนการทำงาน มีการช่วยกันคิดในแต่ละฝ่ายทั้งเทศบาลและประชาชนหาเหตุผลและเมื่อลงมือปฏิบัติแล้วอาจจะจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นได้บ้าง แล้วร่วมด้วยช่วยกันตรวจสอบในสิ่งที่กระทำว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของเทศบาลที่จะมอบให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑.ควรศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอริยบท ๔ ในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความสอดคล้องกันในระดับการบริหาร

๒.ควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ

๓.ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักอริยบท ๔ ในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

๔.ควรมีการเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้กว้างมากขึ้น เช่น การสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ให้ได้ผลตรงกับความเป็นจริงที่สุด

๕.ควรนำผลของงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ไปบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อพัฒนางานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาต่อไป

๖. บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ :

โกวิท พวงงาม. “ความอ่อนแอขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. วารสารพัฒนาชุมชน, ปีที่ ๓๗
ตุลาคม ๒๕๔๑

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓,
กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘

(๒) วิทยานิพนธ์/ภาคินพนธ์/รายงานวิจัย :

กัญแก้วพารณ์ กลิ่นนิมมวล. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานจังหวัดพิษณุโลกตามหลัก
อิทธิบาท ๔”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ชาติรี แนวจำปา. “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พัชร ชำนาญศิลป์. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีพนครสวรรค์ตามหลัก อิทธิบาท
๔”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

วิญญาภา เมธีวรฉัตร. “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท ๔ : กรณีศึกษาโรงเรียนศรีวังคี
วิทยา จังหวัดนครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

เทศบาลตำบลสายน้ำคำ, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sainamkham.com/index.php>
[๑๔ กันยายน ๒๕๕๘].